

Dumas i els "txetxens"

El general Xúslov, llavors tinent coronel, era al llogaret de Txervelone. El 24 de maig de 1846 l'advertiren que un contingent de 1.500 txetxens havia

baixat de la muntanya i havia ocupat Akbulakiurt, (literalment: poble de ferro). El general que comandava el flanc es -

Alexandre Dumas
abillat a l'estil cal-
muc. Cap al 1859.

L'autor d' 'Els tres mosqueters' i 'El comte de Montecristo' va recórrer el Caucas el novembre del 1858, dos anys abans de la cruenta victòria dels colonitzadors russos sobre els pobles de muntanya. En aquesta batalla que ens descriu, ell no hi era, doncs. Però ens estranya, tractant-se d'un escriptor que solia repetir: "Què és la Història? El clau on enganxo les novel·les"?

querre, Freytag, era a Grozni, centre bastit pel general Iermòlov.

Normalment, quan els muntanyencs són massa nombrosos perquè les petites posicions cosaques s'hi puguin enfrontar avisen el general i esperen ordres seves. Al tinent coronel Xúslov, li arribà de Grozni l'ordre de sortir a trobar els txetxens, amb la promesa del suport de dos batallons d'infanteria i de dos canons. Quan li va arribar l'ordre, tenia setanta cavalls aplegats, amb els cosacs a punt; i el tinent coronel partí amb aquests setanta cosacs. Però després de trenta-una versta de furiós galop, quan foren a la passera d'Amir-Adjurk, ja només restaven els trenta millors genets —els altres no havien pogut seguir—, que aquí es trobaren amb set cosacs del Don i quaranta del front. Aquests quaranta-set homes s'uniren a la trentena de nouvinguts i creuaren ensems la passera. L'enemic ja havia abandonat Akbulakiurt enduent-se'n els presoners. Havia creuat a una versta de la passera i hi havia fet foc, per sobre de Tèrek, amb cinc peces de gran calibre.

El tinent coronel creuà la passera amb noranta-quatre homes, set d'ells oficials, entre ells el seu ajudant de camp Fidiuskin i el sots-tinent Kàmpkov, germà seu d'armes. Allò que, sobretot, determinà el tinent coronel a creuar la passera foren unes canonades que havia sentit per la banda de Kurinski, pensant-se que eren els dos batallons d'infanteria i les dues peces d'artilleria promesos.

Així, doncs, i per més que les canonades ja havien cessat, el tinent coronel Xúslov es va llançar a perseguir els 1.500 txetxens amb els seus noranta-quatre cosacs. De totes maneres, com que ja no se sentien els canons ni es veia fum enlloc, envià vint-i-cinc homes a un tossalet que dominava la plana perquè miressin de descobrir què s'albirava a l'horitzó.

Els txetxens, en veient els vint-i-cinc espies dominant el putget, hi envien una vuitantena d'homes, els desfan i se'ls emmenen, amb l'oficial que els comandava, cap al cos principal. Es aleshores que els txetxens que encaçaven els vint-i-cinc cosacs veuen els pocs enemics amb qui se les havien i n'ennoven els companys.

Decideixen de cruspir-se aquesta mossada d'homes, i el cap dels txetxens ordena de girar cua i de netejar la plana d'aquests imprudents o tafaners. El tinent coronel Xúslov, que es veu a sobre aquest tropell d'enemics, reuneix tot d'una el seu petit consell de guerra. Ni un instant no es tractà de fugir. De totes maneres, noranta-quatre homes esperant l'atac de 1.500 bé podien demanar-se com havien de morir.

El resultat del consell, tingut per l'ajudant de camp i el sots-tinent, va ésser de fer un gran cercle amb els cavalls; els homes s'aplegarien darrere els animals i, per assegurar la punteria, aguantarien el fusell sobre la sella.

Executaren la maniobra, i un cop feta, el general cridà en veu alta: "No tireu fins que no siguin a uns cinquanta passos".

Els txetxens baixaven en tromba. Així que foren, si fa no fa, a una cinquantena de passos, el tinent coronel cridà: Foc!

Executaren l'ordre. La petita tropa fou envoltada d'una fumarada que s'aixecava lentament, de manera que no podrien estimar-ne els efectes fins que no hi veiessin clar. Quan van poder travessar aquell mur de vapor es van veure completament encerclats, sinó d'un costat. És costum dels txetxens de deixar sempre un forat perquè l'enemic pugui fugir i no haver-lo d'exasperar. D'una altra banda, amb els excel·lents cavalls que tenen saben de cert que atraparan prou els fugitius i els agafaran a la desbandada en un tres i no res.

Ningú no es bellugà. Aquest forat era un parany massa sabut. Aquests homes, ni que els hi anés la salvació, no haurien fugit de cap manera. Hi hagué un espetec de trets, igualment viu de tots dos costats. Però els dels txetxens eren poc ofensius, perquè els cavalls dels assetjats feien de baluard.

Al cap d'una hora i mitja només una vintena de cavalls s'aguantaven drets. El cercle s'havia reclòs i els homes tancats a dins continuaven disparant.

En aquestes que els txetxens s'arrosseguen fins a vint o vint-i-cinc passos dels cosacs i apunten a les cames dels homes, entre les potes dels cavall. Fou en aquest moment que una bala tocà l'ajudant de camp Fidiuskin i li trencà la cuixa. Xúslov s'adonà, pel moviment de dolor, que l'havien tocat.

—Que us han ferit? —li demanà.

—Sí, tinc la cuixa trencada —respongué el ferit.

—Tant és —féu el tinent coronel—, arrapeu-vos a mi, al cavall, a qui o a què pugueu, però no us deixeu caure. Tothom sap que sou un dels més valents de tots nosaltres, i si us veien caure es pensarien que us han mort i els nostres es desmoralitzarien.

—No patiu —replicà el ferit—, que no cauré pas.

I, efectivament, dret s'estigué. Però, el punt de suport, se'l trobà en ell mateix: en el seu coratge.

Des del principi del combat, una bala s'havia ficat al fusell del tinent coronel Xúslov. Estellada a les mans, l'arma li era inútil.

Coratge, minyons, que vénen reforços! Al cap de dues hores de combat, ja no els restaven de mitjana sinó un parell de

l'espai

de dansa i música de la Generalitat de Catalunya

Febrer-març

Sau

Una nit al teatre

Prorrogat del 2 al 5 de febrer

Cia. Andrés Corchero-Rosa Muñoz

Efebus o així que passin els anys
Del 9 al 12 de febrer

Cia. Ferroviària-Paco Macià

Arbre de cendres
Del 16 al 19 de febrer

Big Mama

amb Victor Uris i Amadeu Casas
El blues de la inflació
Del 23 al 26 de febrer

Gringos

Banzim-Banzam
Del 2 al 5 de març

Atalanta Fugiens

Reflexions i records
Del 9 al 12 de març

Stupendams

Per nassos!
Del 16 al 19 de març

Marina Rossell & Mayte Martín

Encontre de què
Del 23 al 26 de març

L'Espai de Dansa i Música de la Generalitat de Catalunya
Travessera de Gràcia, 63. 08021 Barcelona. Telèfon d'informació: 414 31 33

Horaris dels espectacles: Dies feiners: 22 h. Dies festius: 19 h

Horaris de taquilla: De dijous a dissabte: de 18.30 h a 22.00 h
Diumenge: de 17.00 h a 19.00 h

Amb el patrocini de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

BANCO BILBAO VIZCAYA

cartutxos per supervivent i una quarantena que el coronel havia estalviat rabiosament. Van agafar els cartutxos de morts i ferits fora de combat i els redistribuïren. De miracle, ni el coronel Xúslov ni el comandant Kämpkov no tenien, ni l'un ni l'altre, ni una esgarrinxada.

Els txetxens trinaven de ràbia de no poder tocar, trotejar i exterminar aquest grapat d'homes. S'avançaven fins a aquest baluard de carn i, agafant els cavalls per la brida, provaven de trencar una anella d'aquesta cadena viva i invencible que formaven. Un uràdnik, dit Viúlkov, tallà el braç d'un txetxè d'un cop de *xaska*. El coronel Xúslov, sense més arma que la seva, no és pas ell que es defensava —oblidat del tot com es veia—, sinó el seu cavall, que tant estimava. L'animal havia rebut set bales. El coronel li aguantava la testa amb l'esquerra i amb la dreta batia a cops de *xaska* tot allò que se li acostés. És clar que era d'una fulla meravellosa —una d'aquelles que els venecians havien dut al Caucas al segle XVI.

El coronel, dels seus noranta-quatre cosacs, en tenia cinc de morts i seixanta-quatre de ferits, que s'embenaven ells amb ells amb paracs de camisa i que es tenien drets, per poc que poguessin fer foc. Dues hores i vuit minuts després d'aquesta lluita sens parió —que el coronel seguia rellotge en mà a fi de saber per quant de temps i quantes bales li restaven homes i cavalls encara—, es va sentir un canó de la banda de Kurinski. Al mateix temps, els cosacs extenuats que s'havien ressagat a la pas-

Les imatges de l'actual guerra que enfronta els txetxens amb les tropes de l'exèrcit rus recorden dramàticament alguns dels fragments de la visita de Dumas al Caucas de mitjan segle passat: "Aquests homes, ni que els hi anés la salvació, no haurien fugit de cap manera."

sera d'Amir-Adjurk —una quarantena d'homes, si fa no fa—, en sentint aquests trets i endevinant la resistència s'uniren als combatents i es tiraren de cap dins aquest cercle de ferro o, més aviat, aquesta fornalla encesa.

El canó que se sentia era el del destacament del general Múdel·l que s'havia errat de direcció.

"Coratge, minyons, que vénen reforços!" En efecte, arribaven reforços. Ja n'era hora: de noranta-quatre homes, seixanta-nou eren fora de combat. Els txetxens, en albirant les columnes del general Múdel·l i sentint les canonades d'encoratjament que s'anaven atansant, ells que fan una última descàrrega i se'n fugen corrents muntanya amunt com un esbart de voltors.

El general Múdel·l trobà els valerosos cosacs del general Xúslov com qui diu sense pólvora ni bales; gairebé sense ni sang. És ara que podien respirar; i és ara que l'ajudant de camp Fidiuskin, romàs dret uns tres quarts amb la cuixa rompuda, es deixà no pas caure, sinó estirar. (...) Hom aparellà civeres per als homes que, atesa la gravetat de les ferides, no podien suportar el trot del cavall i s'encaminaren a Txervelone. El cavall del general, aquell cavall blanc que tant estimava i que havia rebut tretze bales, se l'emmenaren a petites etapes. Cinc ferits es morien l'endemà. El que és el cavall no es va morir fins al cap de tres setmanes.

Alexandre Dumas

(Tret de *Caucase*, ed. François Bourin.)

Traducció: J. C.